

Prædiken til 20. søndag efter Trinitatis

Matt. 21,28-44

Anden tekstrække

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus: Jesus sagde: »Men hvad mener I? En mand havde to sønner. Han gik hen til den første og sagde: Min søn, gå ud og arbejd i vingården i dag. Men han svarede: Nej, jeg vil ikke! Bagefter fortrød han og gik derud. Så gik han til den anden søn og sagde det samme til ham. Han svarede: Ja, herre! men gik ikke derud. Hvem af de to gjorde deres fars vilje?« De svarede: »Den første.« Jesus sagde til dem: »Sandelig siger jeg jer: Toldere og skøger skal gå ind i Guds rige før jer. For Johannes kom til jer og lærte jer vejen til retfærdighed, og I troede ham ikke, men toldere og skøger troede ham. Og skønt I så det, angrede I heller ikke bagefter og troede ham. Hør endnu en lignelse! Der var en vingårdsejer, som plantede en vingård og satte et gærde om den, og han gravede en perse i den og byggede et vagttårn. Han forpagtede den bort til nogle vinbønder og rejste udenlands. Da høsttiden nærmede sig, sendte han sine folk til vinbønderne for at få sin høst. Men vinbønderne greb hans folk, og én pryglede de, en anden dræbte de, og en tredje stenede de. Han sendte nogle andre folk, flere end første gang, men de gjorde det samme ved dem. Til sidst sendte han sin søn til dem, for han tænkte: De vil undse sig for min søn. Men da vinbønderne så sønnen, sagde de til hinanden: Det er arvingen. Kom, lad os slå ham ihjel og få hans arv. Og de greb ham og smed ham ud af vingården og slog ham ihjel. Når nu vingårdens ejer kommer, hvad vil han så gøre med de vinbønder?« De svarede ham: »Et ondt endeligt vil han give de onde og overlade vingården til andre vinbønder, som vil give ham høsten, når tiden er inde.« Jesus sagde til dem: »Har I aldrig læst i Skrifterne: »Den sten, bygmestrene vragede, er blevet hovedhjørnesten. Det er Herrens eget værk, det er

underfuldt for vore øjne?« Derfor siger jeg jer: Guds rige skal tages fra jer og gives til et folk, som bærer dets frugter. Og den, der falder over denne sten, bliver kvæstet, men den, som stenen falder på, vil den knuse.« Matt 21,28-44

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 844, 125. årgang
Oktober 2024
ISSN 0901-2214

I dag har vi hørt to forskellige fortællinger om en vingård og dens herre. I ingen af de to fortællinger går det, som vingårdsherren havde forventet. I den første fortælling fra Esajas' bog i Det gamle testamente bærer vingården ikke frugt, og derfor lader vingårdsherren den vokse til i ukrudt. I den anden historie, som Jesus fortæller i Det nye testamente, overfalder vingårdsbønderne Herrens tjenere, da de kommer for at hente høsten, og de slår endda hans søn ihjel, da han kommer i samme ærinde.

I den første historie er vinstokkene et billede på Guds folk, det gamle Israel, som ikke lever efter Guds bud, og som Gud derfor vil lade gå til grunde. I den anden historie er vingårdsbønderne et billede på Jesu samtidige, der ikke tager imod evangeliet, men slår Guds søn ihjel, og som derfor bliver straffet.

Begge fortællinger kan i dag læses som en påmindelse om ikke at tage tingene, og slet ikke Guds nåde, for givet som en rettighed eller som noget, vi kan besidde. Det, vi har, kan meget vel blive taget fra os.

De to fortællinger om den gode vingård, som det ikke gik med, som det skulle, kan imidlertid også læses som udtryk for det helt elementære forhold, som alle religioner tager udgangspunkt i: Verden er god og mennesket er skabt til noget stort, men af en eller anden grund er det gået galt, enten pga. verdens mærkelige gang eller pga. af vores ondskab, og derfor behøver mennesket hjælp fra de højere magter for at nå sin sande bestemmelse.

Den danske salmedigter K.L. Aastrup har sagt, at det, kristendommen har at sige til os, kan sammenfattes i tre små ord: bud, dom og nåde. Budet siger, at du skal elske din Gud af hele dit hjerte og din næste som dig selv. Dommen siger, at det kan du ikke finde ud af, og derfor fortjener du i bund og grund at dø. Nåden siger så, at Gud sender den kærlighed, du ikke selv har, og dermed er der tilgivelse, genoprettelse af de brudte forhold og liv trods døden.

Bud, dom og nåde. Det kan lyde lidt goldt og skolemesteragtigt, men det er altså en måde at forsøge at

formulere det helt elementære, som også lignelserne om vingården, ja som hele Biblen fra skabelsesberetningen og frem til den sidste side forsøger at formulere.

Den næste salme, vi skal synge, er skrevet af K.L. Aastrup og er en nærmere udfoldelse af dette elementære, som Aastrup sammenfatter i de tre ord bud, dom og nåde. Jeg syntes først, at salmen var lidt tør, men er siden kommet til at holde meget af den, og det håber jeg også, at I vil. Det kan nogle gange lønne sig at dvæle lidt ved det helt elementære, og derfor skal vi kigge lidt på salmeteksten, inden vi skal synge den – det er nummer 27, hvis I har lyst til at følge med.

Salmen begynder med budet. I første strofe tolker Aastrup skabelsesberetningen, ikke som udtryk for en sorgløs paradisisk tilstand, men som skabelsen af en verden – 'efter Gud behag' – hvor det daglige arbejde er overkommeligt, og hvor livet leves foran Guds ansigt til næstens gavn:

Du gav os efter dit behag
vor jord med al dens grøde;
du tændte sol for arbejdsdag
fra gry til aftensrøde.
Vi skulle vel vort dagværk nå
og altid for dit ansigt gå.
Du gav os livet uden savn
for i dit navn
at leve til vor næstes gavn.

Men mens Gud giver os en jord med grøde, giver vi Gud et liv, der er lagt øde. I stedet for at leve til næstens gavn, søger vi kun vort eget vel – på bekostning af næsten – og dermed falder vi fra vejen anvist af Gud og lever i trods mod hans bud. Læg mærke til, hvordan anden strofe korresponderer med den første og gentager flere vendinger – men med omvendt fortegn:

Så gav vi dig, vor skaber, Gud,
et liv, der var lagt øde,

et liv i trods mod dine bud
fra gry til aftensrøde.
Vi søgte kun vort eget vel;
vor næste blev vor lykkes træl.
Vort selv vi yndede over alt,
fra dig vi faldt.
Men da var vore dage talt.

Da kommer så dommen. Og den viser sig på to måder: som Guds vrede, hvorved han vender det ansigt, vi ellers skulle leve foran, væk fra os og derved dømmer os til døden. Og dommen viser sig som kulde i vores hjarter, idet vi erfarer, at graven og mørket er vores bestemmelse:

Din vrede frem af Himlen brød,
du lod os dommen kende;
du satte os den bitre død,
som blev vor lykkes ende.
Du skjulte os dit ansigts lys,
vi måtte lære mørkets gys.
Det blev os koldt ved hjerterod,
da vi forstod,
vi kendte ej for graven bod.

Men så viser nåden sig som en ny skabelse, idet Gud igen, imod vores fortjeneste, giver 'efter sit behag'. Han giver sin søn, der kommer som vores næste og opfylder det bud, vi ikke magtede at opfylde og tager dommen på sig. Dermed slettes dommen, og livet foran Guds ansigt genoprettes – denne gang ikke som et bud, men som et 'nådesbud':

Da gav du efter dit behag,
imod hvad vi fortjente,
en sådan udgang på vor sag,
som ingen kunne vente,
et under over al forstand,
en visdom, vi ej grunde kan:
din Søn, der som vor næste kom
og vendte om
til nådesbud din vredes dom.

Gud gør selv ved sin søn det, som vi ikke kunne, og derfor bliver livet igen et velsignet liv, som det var bestemt til at være fra begyndelsen. Det er en mærkelig form for retfærdighed, hvor dommen ophæves, fordi den forurettede selv går ind og betaler prisen, men sådan er Guds retfærdighed altså: at hans søn lider korsdøden for vores synders skyld:

Hvad vi ej kunne, gjorde du;
det er vor frelse blevet.
Os livet er velsignet nu,
fordi din Søn har levet.
Det er så din retfærdighed,
at han for vore synder led.
Han holdt for os i Helved stand.
Alene han
af gravens hul os hente kan.

Han, som har betalt prisen, som har lidt døden og været i helvede for os, han holdt stand. Dermed ændrede han på det vilkår, at enhver af os har mørket og graven som vores bestemmelse. For når han har delt elendigheden og døden med os, vil han også dele freden og livet med os. Dette udmales nærmere i den næste strofe, som måske er den danske salmehistories stærkeste forkyndelse af opstandelsen:

Så sandt han som vor næste er
med os i graven gået,
vi ved, hvis vi skal blive dér,
han aldrig var opstået;
han aldrig hjem til Himlen gik,
hvis ikke os han med sig fik.
Han delte vor elendighed;
derfor vi ved:
han deler med os Himlens fred.

Tilbage er der kun, at vi takker Gud for det liv, som vi trods synden i kraft af evangeliet kan leve foran hans ansigt, sådan som han har bestemt os til. Og med takken følger bønnen om, at det, vi får at høre, også må blive virkelighed: at vi faktisk lever efter

budet om kærlighed til Gud og næsten og ikke lever med døden, men med livet som vores bestemmelse.

Men at det sker, er ikke vores fortjeneste, men noget Gud selv sætter i værk og lader blive virkelighed ved sin Helligånd. Man kan også formulere det på den måde, at selvom vingårdsherren lader vingården vokse til med ukrudt og straffer de onde vingårdsbønder, så er der alligevel håb forude. Men dette håb er ikke en rettighed, håbet må formuleres som en bøn. Og det gør vi så:

Så takker vi dig, Skaber Gud,
for håbet i det høje
og beder: skriv os dine bud
i hjerte og for øje;
ja, lad det under med os ske,
vi altid må vor næste se!
Udløs vort liv af dødens bånd
med almagtshånd,
genfød os ved din Helligånd!

Amen.

Kristoffer Garne, valgmenighedspræst, Holstebro
Valgmenighed

Salmer:

732: Dybt hælder året i sin gang

367: Vi rækker vore hænder frem

652: Vog Herre, til dit må jeg ty

27: Du gav os efter dit behag

332: På Jerusalem det ny

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Mariendal Kirke, Frederiksberg
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvigskforum.dk/Søndagslæsning
- her kan du også
tilmelde dig det
elektroniske nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Vartov — Farvergade 27
1463 København K
hej@grundtvigskforum.dk